

Pentti Arajärvi

Maahanmuuttajien työllistyminen

Jyväskylä

12.3.2010

Maahanmuuttajan työllistymisen esteet	taloudelliset tekijät	yhteiskunnalliset tekijät	kielelliset tekijät	koulutukselliset tekijät	asenteelliset tekijät
– yleiset	työllisyys-tilanne (aloittain ja alueittain)	kannustin- ja byrokratialoukut			
– maahanmuuttaja-asemasta johtuvat	työttömyyden pitkäaikaisuus	moniperusteiset ongelmat, tiedon puute suomalaisesta kulttuurista, naisten asema	suomen ja ruotsin kielen taito	puutteellinen peruskoulutus, puuttuva tai puutteellinen ammatillinen pätevyys	
– työnantajista, työolosuhteista tai työyhteisöstä johtuvat	työhön-perehdyttämisen kustannukset		ylimitoitettu kielitaitovaatimus, epäily riittävästä kielitaidosta	epäily osaamisen riittävydestä	asenteet (omat tai luulo ja pelko työtoverien tai asiakkaiden asenteista)
– palveluista johtuvat	viranomaisten puutteelliset voimavarat	vastuunjaon epäselvyys	kielenopetus palvelujen hajanaisuus	viranomaisten puutteelliset tiedot	viranomaisten asenteet ja tiedon puutteet

Keskeisiä ehdotuksia / yleistä

- **Kotouttamislain soveltamisalan** laajentaminen
- **Kotoutumissuunnitelmien** tekeminen myös **viranomaista velvoittavaksi** joltain osin
- **Tiedotuksen, neuvonnan ja ohjauksen** tehostaminen kaikissa vaiheissa
- **Kielen ja ammatin osaamista koskevan kartoituksen** tekeminen tarvittaessa
- **Viranomaisvastuiden selkeyttäminen** (koordinaatiovastuussa sisäasiainministeriö, työ- ja elinkeinokeskukset ja -toimistot)
- Maahanmuuttajien huomioon ottaminen **viranomaisten voimavaroissa** (maahanmuuttaja tarvitsee samaan palveluun enemmän voimavaroja kuin kantaväestöön kuuluva)
- **Normaalisuusperiaatteen** käyttäminen maahanmuuttajien palveluissa
- Kotoutumisen ja työllistymisen **seurantajärjestelmän** luominen ja **indikaattorien** kehittäminen
- Maahanmuuttajille suunnattujen **palvelujen nopeuttaminen**₃

Keskeisiä ehdotuksia / koulutus

- Maahanmuuttajien tehokas ohjaaminen ammatilliseen koulutukseen ja ammattitaitoa täydentävään koulutukseen, mukaan lukien oppisopimuskoulutus
- Maahanmuuttajan ammatillisten tietojen ja taitojen hyödyntäminen nopeuttamalla opintojen vastaavuuden arviointia sekä käyttäen osaamisen tunnustamista
- Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen määrän lisääminen
- Toimenpiteiden tehostaminen maahanmuuttajien ohjaamiseksi lukioon, ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin
- Muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen järjestämisvelvollisuuden asettaminen kuntien tehtäväksi
- Luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien opetuksen tehokas järjestäminen

Keskeisiä ehdotuksia / kielikoulutus

- Suomen tai ruotsin kielen opetuksen järjestäminen **maan kaikissa osissa** ja opiskelijoiden **taitotason** parempi **huomioon ottaminen** opetuksen järjestelyissä
- Suomen tai ruotsin **kielen opetuksen järjestäminen katkottomaksi** jatkumoksi maahanmuuton alusta työllistymiseen saakka osana jokaista muuta työllistymistä edistävää toimenpidettä
- **Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen** järjestäminen osana oppilaitoksen normaalia toimintaa
- Suomen tai ruotsin kielen opetuksen järjestäminen **ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa työmarkkinoille pääsyn** varmistamiseksi

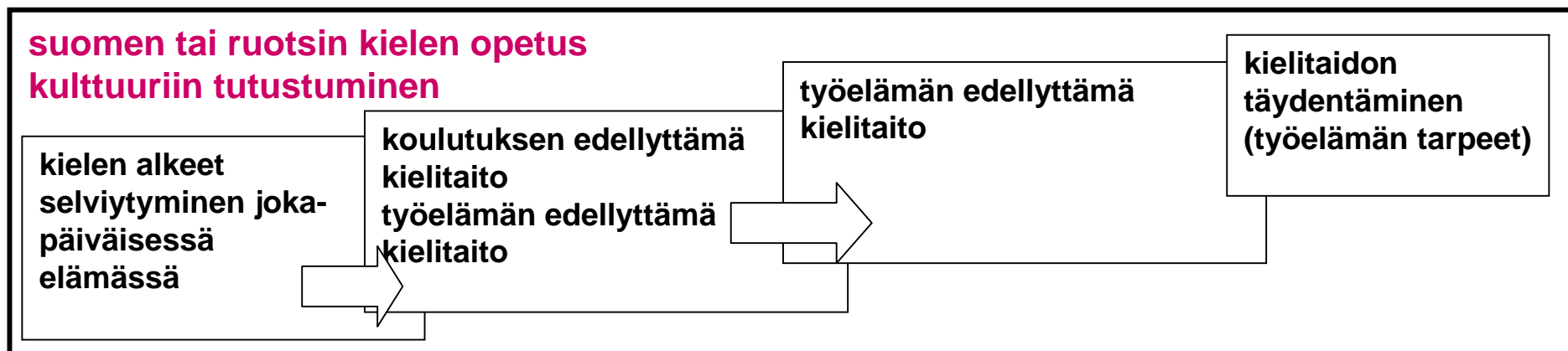
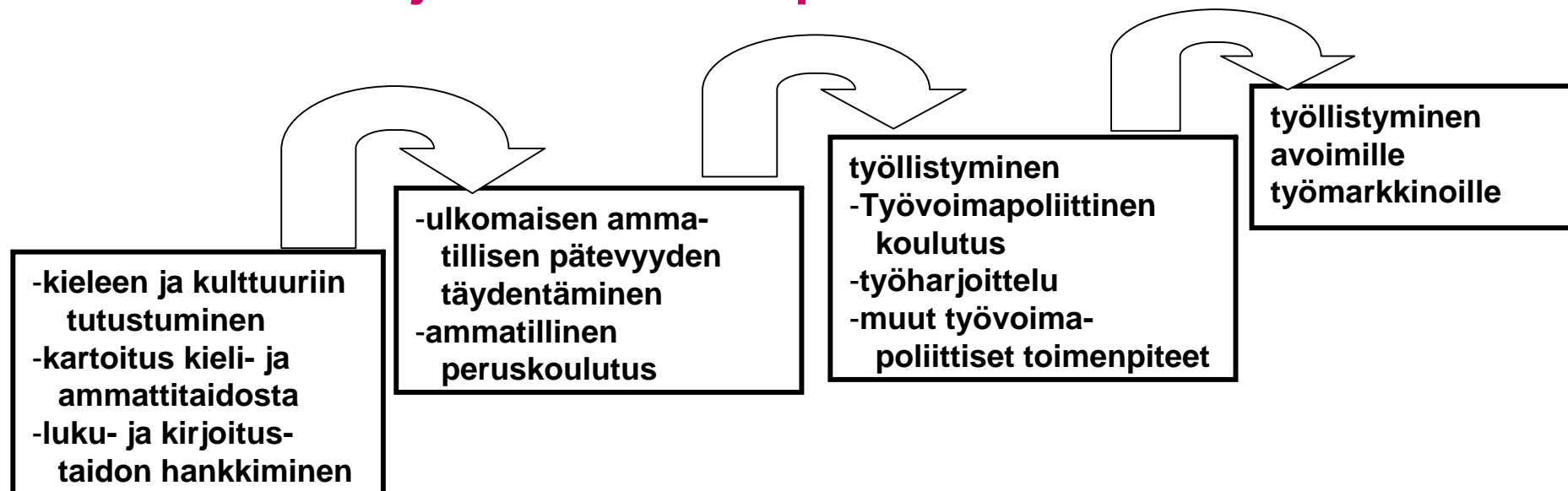
Keskeisiä ehdotuksia / kunnat ja työnantajat

- Kotoutumisohjelmien päivittäminen
- Erityistoimien toteuttaminen kunnissa, joissa on suurehko maahanmuuttajamäärä
- Terveystieteiden tehostaminen kuntoutuksen tarpeen havaitsemiseksi
- Riittävän ohjauksen antaminen työelämässä maahanmuuttajille sekä esimiesten, luottamusmiesten ja koko työyhteisönkin kouluttaminen
- Elinkeinoelämän järjestöjen kautta tapahtuva parhaiden käytäntöjen levittäminen

Keskeisiä ehdotuksia / perheet ja yhteiskunta

- Maahanmuuttajalasten **suomen tai ruotsin kielen oppimisesta** huolehtiminen varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta alkaen **kaikessa koulutuksessa**
- **Oppivelvollisuuden laajentaminen esiopetukseen**
- **Perusopetukseen valmistavan opetuksen** ottaminen osaksi **oppivelvollisuutta** ja opetuksen järjestäminen **kunnan** **lakisääteiseksi tehtäväksi**
- Kotien kanssa tehtävän **yhteistyön ja oppilashuollon** edellytysten parantaminen eri kulttuureista tulevien lasten ja heidän vanhempiansa kohtaamiseen
- **Opettajien jatkokoulutus** maahanmuuttajalasten opetuksessa
- Maahanmuuttajien **oman järjestötoiminnan**, ja siellä erityisesti **vertaistuen** vahvistaminen
- Maahanmuuttajien rohkaiseminen osallistumaan yleisesti **järjestötoimintaan, erityisesti työelämän järjestöihin** ja kotoutumista edistävään kansalaisjärjestötoimintaan
- Maahanmuuttajien **osallistuminen yhteiskunnalliseen** toimintaan

Maahanmuuttajan kotoutumispolku

maahantulo

pätevyden hankkiminen

työllistyminen

työelämässä toimiminen 8